

Täysistunto

Keskiviikko 25.10.2023 klo 13.59—15.56

3. Hallituksen esitys eduskunnalle suurten konsernien vähimmäisveroa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 77/2023 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Purra, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.03 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälinen verotus on haastava politiikan ala ja alati kasvava painoarvoltaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Anteeksi, ministeri Purra. — Pyydän käymään yksityiset keskustelut salin ulkopuolella.

Yritykset ja yrityskonsernit emoyhtiöineen ja konserniyksikköineen toimivat kansainvälisesti, ja laajat konsernirakenteet aiheuttavat monimutkaisia verotuksellisia haasteita niin EU:ssa kuin globaalisti. Kansainväliseen verotukseen liittyy erityisen vahvasti juuri kilpailuelementti. Maat pyrkivät houkuttelemaan investointeja ja yritystoimintaa esimerkiksi painamalla omaa yritysverotustaan alas suhteessa kilpailijamaihinsa. Verokantojen ohella veropohjat vaihtelevat tosiasiallisesti paljon maittain erilaisten verovähennysraken- teiden vuoksi. Tämän vuoksi efektiivisen verorasitteen vertailu voi olla joskus varsin haas- tavaa maiden välillä. Pelkkien verokantojen perusteella ei voi vielä päätellä suoraa maiden suhteellista verorasitusta yritysverotuksenkaan osalta.

Joka tapauksessa tällainen aggressiivinen verokilpailu voi saada joskus epäterveitä piir- teitä. Verotuottojen taso voi laskea liian alhaiseksi ja aiheuttaa fiskaalisia haasteita valtion- talouteen. Tilanne on hieman sama kuin jalkapallo-ottelun katsomossa, jos kaikki alkavat seistä nähdäkseen ottelun — lopulta kukaan ei näe peliä. Vastaavaa haitallista dynamiik- kaa voidaan nähdä myös esimerkiksi valuuttasodissa, jos maat pyrkivät luomaan itselleen kilpailuetua devalvaatiokilpailulla. Lopulta kaikki häviävät tuossa kilpailussa. Korkean verotuksen maille, kuten Suomelle, verokilpailu on erityisen suuri haaste. Siksi kansainvä- liseen verokilpailuun sisältyy myös ongelmallisia elementtejä, vaikka sinänsä kilpailu on hyvästä verotuksessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2023 vp

OECD:n piirissä onkin tehty työtä haitallisen ja liiallisen verokilpailun sekä veropohjien rapautumisen suitsimiseksi jo vuodesta 2013. OECD:n piirissä saavutettu sopu kääntyi melko nopeasti myös EU-lainsäädännöksi. Minimiverodirektiivi annettiin joulukuussa 2022 ja on siis edellisen hallituksen neuvottelemaa EU-lainsäädäntöä. Nyt tämä hallitus esittää velvoitteidensa mukaisesti direktiivin säännösten viemistä kansalliseen lainsäädäntöön tällä hallituksen esityksellä.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää kansallista lainsäädäntöä minimiverodirektiivin säännösten toimeenpanemiseksi suurten konsernien tosiasiallisen vähimmäisverotason varmistamiseksi. Esityksellä on tarkoitus saattaa voimaan kansainvälisen sopimuksen ja siten minimiverodirektiivin mukaiset säännökset siitä, miten varmistamme lainsäädännöllä 15 prosentin efektiivisen minimiveron kansainvälisesti toimiville konserneille myös globaalisti, vaikka minimiverodirektiivi koskeekin vain EU:n lainkäyttöaluetta. Jatkossa konsernit eivät voisi välttää tuota efektiivistä vähimmäisveroa: 15 prosenttia tilinpäätökseen perustuvasta tuloksesta.

Neuvoston direktiivi monikansallisten konsernien maailmanlaajuisen vähimmäisverotason varmistamisesta unionissa annettiin viime vuonna. Direktiivin taustalla on mainittu OECD:ssä käynnistetty kansainvälisen tuloverotuksen uudistamishanke. Uudistamishankkeen ensimmäinen sääntelykokonaisuus koskee verotusoikeuden uudelleen allokointia valtioiden kesken ja toinen globaalia minimiverotusta. Direktiivissä on kyse eräiden jälkimmäiseen kokonaisuuteen eli globaaliin minimiverotasoon sisältyvien sääntöjen täytäntöönpanemisesta EU-alueella. OECD:ssä hanketta on käsitelty OECD:n 38 varsinaisen jäsenen lisäksi noin sadan muun valtion kesken.

Direktiivissä ja niin kutsutuissa GloBE-mallisäännöissä on siis kyse tosiasiallisen verotason eli efektiivisen veroasteen arvioinnista. Yleisesti ottaen yrityksen tosiasialliseen verotasoon vaikuttavat yrityksen kirjanpidollinen tulos, siihen tai siitä verotusta varten tehtävien lisäysten ja vähennysten kautta syntyvä veropohja ja käytettävä verokanta, joiden tulona saadaan maksuun pantavan veron määrä. Tosiasiallinen veroaste on maksettavien verojen ja kirjanpidollisen veroja edeltävän tuloksen suhde. Näin ollen pelkän nimellisen vähimmäisverokannan määrittäminen ei ole riittävää yhtiön verotuksen tosiasiallisen tason arvioimisessa.

Minimiverotusta sovelletaan kansainvälisiin konserneihin, joiden konsernitason liikevaihto ylittää pysyväisluonteisesti 750 miljoonaa euroa vuodessa. Tietty toimijat, esimerkiksi julkisvallan yksiköt, eläkerahastot, voittoa tavoittelemattomat järjestöt ja kansainväliset järjestöt on vapautettu näistä säännöistä. Samoin kansainvälisen merenkulun tulot on rajattu sääntöjen soveltamisen ulkopuolelle.

Arvoisa puhemies! OECD:n piirissä tehdyn työn ja direktiivin säännösten perusteella suurten konsernien ylijäämävoittoon kohdistuva 15 prosentin minimiverotus toteutuisi täydennysverona jonkin seuraavan säännön perusteella: joko yhtiön sijaintivaltiossa kotimaisen täydennysveron perusteella tai emoyhtiövaltiossa tuloksilukemissäännön perusteella tai muiden konserniyhtiöiden sijaintivaltioissa aliverotettujen voittojen säännön perusteella. Noin 140 maata on hyväksynyt tämän konsensusratkaisun. Hyväksyntä ei velvoita sitoutuneita maita ottamaan näitä sääntöjä käyttöön, mutta jos maa ottaa ne käyttöön, ne tulee ottaa käyttöön siinä muodossa kuin ne on mallisäännöissä kuvattu. Suomen lisääntyvä verotuottoarvio on vaatimaton, muutamia kymmeniä miljoonia euroja vuodessa, mutta toisaalta verokilpailun estäminen alhaisemman verotuksen maissa voi hyödyttää korkeamman yhteisöverotuksen maita kuten Suomea.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2023 vp

Arvoisa puhemies! OECD:n minimiverotusta koskevaan työhön liittyy läheisesti myös niin kutsuttu pilari 1 -kokonaisuus, jossa olisi tarkoitus sopia verotuottojen ja verotusoikeuden jakautumisesta maiden välillä yleisemmin. Heinäkuussa OECD:n piirissä toimiva niin kutsuttu maiden välinen yhteistyöverkosto antoi julkilausuman pilari ykkösestä. Julkilausumaan liittyi suurin osa yhteistyöverkoston jäsenistä, mutta muutama jäsen ei vielä liittynyt. Julkilausumassa todettiin verotusoikeuden uudelleenjakamista markkinoille koskevan sopimustekstin olevan lähes valmis. Muutamalla valtiolla on tekstin osalta vielä kehitystoiveita, joita tällä hetkellä ratkotaan. Täydellinen sopu vaaditaan, ennen kuin sopimus on valmis allekirjoitettavaksi. Toiveena on sopimuksen avautuminen allekirjoituksille mahdollisimman pian.

Arvoisa puhemies! Yritysverotukseen ei Suomessa nykyisellään sisälly juurikaan laskupaineita. Suomen yhteisöverokanta on kohtuullinen. Hallitus ei näe tällä hetkellä tarvetta yhteisöverokannan muutoksille. Verotus tai tässä yhteydessä yritysverotus ei ole sinällään mikään itseisarvo. Verottamalla yritysten tulosta heikennämme esimerkiksi yritysten edellytyksiä tehdä talouskasvua tukevia investointeja. Toisaalta valtio tarvitsee kipeästi rahaa laajaksi päässeen menopohjansa rahoittamiseen. Tässä mielessä on hyvä, että kansainvälinen sääntöpohjainen järjestelmä toimii edes veropolitiikassa. Pitkälinen työ OECD:n piirissä ja EU:ssa on nyt saatu päätökseen, ja on aika saattaa saavutettu ratkaisu osaksi kansallista lainsäädäntöämme. Minimiverodirektiivin mukainen ehdotettu laki konsernien minimiverosta on historiallinen siinä mielessä, että vastaavia näin suuria veropolitiikan harmonisointeja ei globaalissa mielessä ole kaiketi tehty juuri ikinä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaisesti ehdotetaan säädettäväksi kokonaan uusi laki. Hallitus seuraa kansainvälisiä verohankkeita ja vaikuttaa aktiivisesti verotuksen kansainvälisen kehitykseen, muun muassa mainittuun verotusoikeuden jakautumisesta koskevaan hankkeeseen. Hallitusohjelman mukaisesti verotustoimivallan tulee jatkossakin säilyä pääasiassa kansallisella tasolla. Verotuottojen jakautumisessa kansainvälisesti keskeistä pitäisi jatkossakin olla se, missä on arvoa luovaa, innovatiivisuuteen sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaan perustuvaa liiketoimintaa.

Hallitus jatkaa myös työtä veronkierron ja harmaan talouden torjumiseksi. Hallitus ei kuitenkaan edistä veronkierron vastaisessa työssä sellaisia hankkeita, jotka aiheuttavat suhteetonta hallinnollista taakkaa ja jotka ulottuvat laajemmalle kuin veronkierron vastaisen tavoitteen saavuttamisen kannalta on tarpeen. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministeri Purralle esittelystä. — Sitten edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

14.12 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys suurten konsernien vähimmäisveroa koskevasta lainsäädännöstä on periaatteellisesti tärkeä, joskin tämä sinänsä kannatettava kokonaisuus jää edelleen melko maltilliseksi. Kyseessä on siis esitys, joka perustuu EU-direktiiviin, jonka taustalla on OECD:ssä käynnistetty kansainvälisen tuloverotuksen uudistamishanke. Tämän hankkeen kahdesta sääntelykokonaisuudesta eli niin sanotuista pilari ykkösestä ja pilari kakkosesta nyt käsiteltävä esitys liittyy jälkimmäiseen ja näin ollen eräisiin globaaleihin minimiverotasoon sisältyviin sääntöihin EU-alueella. Toisin sanottuna tavoitteena on saada suuret monikansalliset yritykset maksamaan liikevoitoistaan edes jokseenkin kohtuullista veroa, jonka vähimmäistasoksi on tässä nyt esitetty 15 prosenttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2023 vp

Arvoisa puhemies! Vaikka kokonaisuus jääkin verraten maltilliseksi, on esitys silti periaatteellisesti ja myöskin käytännöllisesti merkittävä, sillä se rajoittaa globaalisti mahdollisuuksia aggressiiviseen verosuunnitteluun ja suoranaiseen yhteisöveron välttelyyn. Esityksen myötä yritysveropohjan voidaan olettaa vahvistuvan ja haitallisen verokilpailun eri maiden välillä vähenevän. Ei ole liioiteltua sanoa, että pilari ykkösen ja pilari kakkosen muodostama kokonaisuus on huomattavan suuri rakenteellinen muutos, mitä tulee kansainväliseen yritysverotukseen. Pidänkin tätä uudistusta tervetulleena.

Sääntelyyn jää kuitenkin edelleen joitain puutteita, jollaisena voidaan mainita esimerkiksi minimiveron matala taso ja korkeat soveltamisrajat. Samoin on noteerattavaa, että koska kyse on täysin uudesta sääntelystä, jota voi paikoin pitää ainakin alkuvaiheessa myös melko vaikeaselkoisena, saattaa käytäntö osoittautua toteuttamisvaiheen alussa haastavaksikin.

Arvoisa puhemies! Näiden seikkojen vuoksi pidän tärkeänä, että Suomi edistää aktiivisesti tämän sinänsä tärkeän sääntelyn jatkokehittämistä ja muun muassa edellä mainittujen puutteiden korjaamista kansainvälisissä yhteyksissä, kuten EU:ssa. Yleisesti näen esityksen kannatettavana ja tärkeänä askeleena kohti oikeudenmukaisempaa sekä oikeasuhtaisempaa kansainvälistä veropolitiikkaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joonas Räsänen.

14.14 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Täytyy erikseen tarkastaa, mitä asiaa tässä ollaan käsittelemässä. [Naurua]

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on kyllä historiallinen, ja tästä esittelystä voi valtiovarainministeriä kiittää, koska siis tällä esityksellä ollaan nyt viemässä Suomen osalta maailmiin se pitkä työ, jota kansainvälisillä areenoilla ollaan tehty sen eteen, että voimme tosiasiallisesti kitkeä haitallista verokilpailua — haitallista verokilpailua. Siinä mielessä se työ, mitä niin OECD:n ja Euroopan unionin puitteissa kuin nyt sitten kansallisesti Suomessa tehdään, on tärkeä askel sillä tiellä, että tulevaisuudessa pystymme vaikuttamaan siihen, että maat eivät kilpaile keskenään turhan alhaisilla verokannoilla vaan nimenomaisesti pyritään siihen — minkä valtiovarainministeri itsekin puheessaan hyvin toi esille — että kilpaillaan siinä, missä maassa on parhaat edellytykset toteuttaa innovaatioita, tehdä uutta tutkimusta ja sitä kautta tuotekehitystä ja saada uusia tuotteita, joita voidaan toivon mukaan viedä sitten maailmanmarkkinoille. Siltäkin osin tämä esitys on periaatteellisesti erittäin iso, ja tätä voi lämpimästi kannattaa. Ja on varmaan yllätyksetöntä, kun totean, että SDP on koko sen ajan, kun tämä hanke on ollut vireillä, tukenut vahvasti sitä, että saisimme myös kansainvälistä sääntelyä täällä veropuolella aikaiseksi ja siten hillittyä tätä haitallista verokilpailua.

Mutta, arvoisa puhemies, on totta kai myös niin, että kun monimutkainen kokonaisuus tuodaan nyt kansalliseen lainsäädäntöön, niin totta kai meidän on huolehdittava myös siitä, että varsinkin ne tahot, jotka Suomessa tätä soveltavat, eli tosiasiassa ne suuryritykset, joita tämä koskee, pystyvät myös olemaan varmoja siitä, että he toimivat nyt sitten oikein tulevaisuudessa tämän uuden lainsäädännön puitteissa. Ja senpä takia on ymmärrettävää, kun katsoo esimerkiksi tämän esityksen lausuntopalautetta, että sieltä nousee esille huoli tästä hallinnollisesta taakasta. Kun tätä kokonaisuutta todella katsoo ja kun tämä ei millään muotoa ole kovin yksinkertainen, niin on varmaan syytä, että valtiovarainministeriö ja myös Verohallinto käyvät nyt hyvää vuoropuhelua myös elinkeinoelämän kanssa sen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2023 vp

takia, että heti vuoden alusta, kun tämä tulee voimaan, kaikki tietävät, miten tätä sovelletaan. Ja ei olisi varmaan pahitteeksi, että Suomessakin tulevaisuudessa tultaisiin mahdollistamaan nyt sitten myös ennakkopäätöksen hakeminen, jolloin sitten nämä kansainväliset suurtoimijat voisivat jo etukäteen hakea päätöksen, että tietävät sitten omassa toiminnassaan, että toimivat oikein, jotta varmistetaan, että jokaisella suuryrityksellä globaalisti-kin on todella vähintään tämä minimiverokanta, 15 prosenttia. Ja tosiaan Suomeahan tämä euromääräisesti ei niin koske, mutta meidän asemaamme tämä parantaa valtavasti suhteessa niihin maihin, joissa on ollut nämä pienet verokannat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

14.18 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on erittäin tervetullut. Jo kauan on odotettu ratkaisua monikansallisten yritysten harjoittamaan verovälttelyyn. Nyt verovälttelyä osaltaan suitsivat rakenteet etenevät kansainvälisen yhteistyön kautta, minkä osoitus tämäkin hallituksen esitys on.

Esityksen tavoitteena on saada suuret monikansalliset yritykset maksamaan veroa liikevoitostaan, ja kuten todettua, niin esityksessä tämä maailmanlaajuinen minimiverotaso on 15 prosenttia. Maailmanlaajuisen minimiverotason säätäminen rajoittaa mahdollisuuksia aggressiiviseen verosuunnitteluun, jonka avulla monikansalliset konsernit ovat pystyneet välttämään yhteisöveron jopa kokonaan tai laskemaan sen efektiivisesti hyvin alhaiseksi. Kansainvälisen minimiverotason säätäminen vahvistaa yritysveropohjaa ja rajoittaa maiden välistä haitallista verokilpailua. Se on lopulta kaikkien etu. Se myös parantaa yritysten välisen tasapuolisen kilpailun edellytyksiä ja pienempien yritysten asemaa, kun suuretkin konsernit joutuvat verovelvollisiksi.

Kuten todettua, esitys perustuu EU-direktiiviin, joka puolestaan perustuu OECD:n hankkeessa saavutettuun kansainväliseen sopuun. Tätä kokonaisuutta, josta nyt käsillä oleva esitys on toinen puolisko, voi pitää ehkä suurimpana rakenteellisena muutoksena kansainvälisessä yritysverotuksessa yli sataan vuoteen, eli kysymys on erittäin merkittävästä esityksestä. Säännökset on suunniteltu siten, että ne ovat tehokkaita, vaikka osa maista jättäytyisi niiden ulkopuolelle, sillä sovitun tason alle jäävä verotuksen taso yhdessä maassa johtaa aina täydennysverotukseen toisessa maassa. Näin ollen sääntelyn piirissä olevien suuryritysten voitot tulevat aina verotetuiksi vähintään minimiverokannalla.

Arvoisa puhemies! Vaikka kyseessä on selvä edistysaskel, OECD-neuvotteluissa jäi sääntelyyn joitain puutteita, jotka heikentävät sääntelyn tehoa ja voivat johtaa verotulojen epätarkoituksenmukaiseen jakautumiseen eri maiden kesken. Suomen tulisikin aktiivisesti edistää sääntelyn jatkokehittämistä ja puutteiden korjaamista kaikilla kansainvälisillä foorumeilla tavoitteenaan kansainvälisen verovälttelyn mahdollistavien porsaanreikien kaikinainen tukkiminen.

Arvoisa puhemies! Ylipäätään me vasemmistoliitossa kannustamme hallitusta aktiivisuuteen haitallisen verokilpailun, verovälttelyn, veronkierron ja veroparatiisien vastaisessa työssä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

14.20 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tämä suurten konsernien minimiverotaso, vähintään 15 prosenttia, on hyvin tärkeä ja edistyksellinen asia, ja me olem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2023 vp

me tosiaan, niin kuin täällä todettiin, sosiaalidemokraatteina tätä jo pitkään kannattaneet. Täytyy sanoa, että kyseessä on valtavan iso, historiallinen, maailmanlaajuinen asia ja uudistus. Kun huomasin silloin muutama vuosi sitten, että nyt tämä notkahtaa eteenpäin, niin olin siitä valtavan iloinen ja olin oikeastaan ylpeä siitä, että ihmiskunta kuitenkin pysyy tällä tavalla yhdessä sopimaan, että löydämme ratkaisuja, joista, niin kuin ministerikin sanoi, kaikki hyötyvät, kun estämme haitallista verokilpailua.

Tämän tarkoituksena on tosiaankin estää veropohjan murenemista ja estää tätä haitallista verokilpailua, ja sanon kyllä, että juuri tällaisia toimia kaikinensa tänä päivänä tarvitaan niin Suomessa kuin maailmalla kuin Euroopassakin. Kaiken kaikkiaanhan me tiedämme, että myöskin veropohjan turvaaminen on meille hyvin tärkeää, koska tänä päivänä me myös puhumme siitä, mitä näillä veroilla saamme. Me turvaamme tällä myös hyvinvointiyhteiskuntaa ja sen palveluja, ja siksi me tarvitsemme verotuloja, ja silloin on tärkeää, että verotus niin Suomessa kuin maailmanlaajuisesti toimii mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja oikeudenmukaisesti.

Kaiken kaikkiaan ministeri mainitsi, että verotuotot voivat olla tästä hieman vaatimattomat, muutama kymmentä miljoonaa, mutta jokainen meistä tietää, että niitä muutamaa kymmentäkin miljoonaa ihan varmasti tarvitaan. Ja kuten todettua, Suomen kaltaiselle maalle on myös suunnaton hyöty siitä, että pystymme ehkäisemään verokilpailua, eli eittämättä meillä on tässä paljon. Me olemme hyötyjien puolella ehdottomasti tässä.

Kaiken kaikkiaan nämä toimet niin harmaan talouden kuin veronkierron ehkäisemisen osalta ovat tärkeitä, ja kyllä kannustan hallitusta nyt siihen, että pitää kunnianhimon taso korkealla. Se ei voi olla matala silloin, kun torjutaan veronkiertoa ja ehkäistään harmaata taloutta. Oikeastaan odotan kovasti, että verojaostossa pääsemme tätä käsittelemään ja myös perehtymään sitten hieman tarkemmin näihin yksityiskohtiin. On varmasti niin, että puutteitakin on, ja sitten varmasti jatkokehittelyä tarvitaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

14.22 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeri Purrahan tunnetaan taitavana valtion kirstunvartijana, ja on ollut todella mukava kuulla myös näitä oppositiopuolueiden kansanedustajien hyviä, tärkeitä puheenvuoroja siitä, että halutaan antaa kiitosta valtiovarainministerille tämän lakiesityksen esittelemisestä. [Kimmo Kiljunen: Kiitämme silloin, kun on aihetta!] Voimme olla varmasti kaikki yksimielisiä siitä, että Suomen kannalta on todella hyödyllistä, että niin OECD globaalilla tasolla on saanut aikaan yhteisen näkemyksen siitä, miten tällaista haitallista verokilpailua voidaan suitsia, kuin EU on pystynyt ripeästi säätämään direktiivin tästä minimiverosta, ja nyt voimme sitten olla tätä lainsäädäntöä toimeenpanemassa. Tässä pääministeri Orpon hallitus pääsee nyt tekemään historiallisen työn osaltaan, koska tämä lienee tosiaan, niin kuin jo edelläkin mainittua, koko kansainväliselle yhteisölle yksi suurimpia tällaisia yhteisiä lainsäädäntöhankkeita. Tässä mielessä on todella hienoa, että tämä nykyinen eduskunta voi olla näin yksimielinen tässä asiassa.

Varmasti tosiaan sitten valiokuntakäsittelyssä on syytä perehtyä vielä tarkemmin kaikkiin niihin ulottuvuuksiin, joita tähän liittyy, mutta voimme jo hyvin nähdä, että Suomelle korkean verotuksen ja toisaalta korkean elintason maana ne ovat ilman muuta pääosin voittopuolisia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2023 vp

Eli on oikein hienoa, että tämä esitys on tuotu, ja kiitos valtiovarainministeri Purralle tämän esityksen esittelemisestä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

14.24 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tämähän on henkilökohtainen ilon päivä, sen verran olen itse tehnyt töitä tämän kansainvälisen verovälttelyn suitsemiseksi. OECD ansaitsee suuren kiitoksen siitä, että se aloitti kymmenisen vuotta sitten niin sanotun BEPS-hankkeen — Base Erosion and Profit Shifting — jolla nimenomaan haluttiin tähän vahingolliseen verokilpailuun ja verovälttelyyn puuttua, ja sitä kautta saatiin EU-lainsäädäntöön ja Suomen lainsäädäntöön sitten ehkäiseviä toimenpiteitä. Koska vääristynyt verokilpailu on joittenkin maitten ja alueitten taloudellinen hyöty ja sitten taas siitä kärsivien maiden oma voima ei riitä, niin silloin tällainen kansainvälinen regiimi on aivan välttämätön siinä, että saadaan tällaisia ilahduttavia yhteisiä, yli sataa valtiota sitovia sopimuksia aikaan.

Suomella on itse asiassa myös pieni puumerkkinsä tässä työssä. Puheenjohtajuuskaudellamme 2019 veimme Euroopan unionissa eteenpäin tärkeää uudistusta: maakohtaista verotusraportointia eli CbCR:ää. Tämä työ saatettiin loppuun Portugalin puheenjohtajuuskaudella. Moni maa, jopa Ruotsi ja Itävalta, tulkitsi tämän kirjanpitokysymyksen veroasiaksi ja intti, että tarvitaan yksimielisyyttä. No, siitä seurasi niin paljon kielteistä julkisuutta, että Ruotsi ja Itävalta muuttivat kantansa ja näin saatiin tämän nytkin käsittelyssä olevan lainsäädännön kannalta ihan välttämätön avoimuus veroasioissa myöskin jo Euroopassa voimaan. Tämä on hyvä esimerkki siitä, että valtioiden suvereenisuuteen näissä veroasioissa ei pidä takertua ideologisesti. Koska monikansalliset yritykset voivat kilpailuttaa valtioita, niin valtioiden ainoa vastaus on se, että ne saavat määrätietoisella kansainvälisellä yhteistyöllä aikaan vastavaikutuksen.

Vielä pari sanaa tuosta pilari ykkösestä, josta ansiokkaasti valtiovarainministeri tässä kertoi. Siinähan on mielenkiintoinen periaatteellinen uudistus se, että voiton lisäksi verotetaan myöskin itse liiketoimintaa. Se on merkittävä uusi ajattelu, ja sehän lähti liikkeelle Ranskan vuonna 2019 säätämästä digiverosta, jossa haluttiin verottaa näitten monikansallisten alustojen toimintaa siksi, että kansalaiset, myös ranskalaiset, antoivat näille alustoille dataa, jolla ne keräsivät mainostuloja. No, tämä suututti Yhdysvallat ja pakotti sitten Euroopan ja OECD:n miettimään tätä asiaa uudestaan, ja lopputulos oli nytten tämä, ei ehkä yhtä elegantti ja yhtä järjellinen kuin mikä se alkuperäinen digiveroajatus oli — nyt kun nähdään, että keskittyminen on vain pahentunut — mutta silti periaatteellisesti merkitsevä.

On kuitenkin huomattava se, että vaikka tässä nyt verotuottoja jaetaan laajemmalle joukolle kuin aikaisemmin, niin globaali etelä jää tässäkin versiossa nuolemaan näppejään, eli juuri ne maat, joissa valmistetaan esimerkiksi näitä meidän matkapuhelimiamme. [Puhemies koputtaa] Mutta ehkä vielä joskus oikeus voittaa tässäkin asiassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

14.27 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ja sanon suoraan: arvoisa rouva ministeri Purra, te piditte poikkeuksellisen upean puheenvuoron tuossa juuri äsken. Usein olemme kritisoineet teitä teidän puheenvuoroistanne ja teidän esityksistänne — tällä kertaa me kiitämme. Oli hienoa, että saatoitte tämän meille kaikille esitellä, ja ehkä sitä kiitosta ei yh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2023 vp

tään laimenna se, että todetaan, että tässä on onneksi taustalla muitakin voimia kuin Suomen valtiovarainministeri. Kuulimme, että tässä on EU:n intressi erittäin tärkeänä, ja tietysti innovaatiotoimintaa OECD:n piirissä on todella, kuten kerrottiin, toistakymmentä vuotta tehty tämän suhteen, kuinka me haitallista verokilpailua voimme välttää kansainvälisesti.

Tämähän on itse asiassa vallankumouksellinen muutos siinä suhteessa, että tämä on esimerkki ensimmäisestä minimiverosta, joka yritetään luoda globaalitasolla. Eli tämä on globaalihallinnan väline nyt, ja tässä on ensimmäinen iso askel, jonka ihmiskunta ottaa siihen, että meillä on isoja yhteisiä ongelmia ja meidän täytyy yhteisillä välineillä ne hallita. Meidän olemme jatkuvasti olleet siinä tilanteessa kansallisilla toimilla, että kun ollaan puhuttu yritysverotuksesta ja ollaan verotettu monikansallisia yrityksiä, jotka tännekin sijoittuvat, niin meillä on aina haaste ympäri maailman ollut siinä se, että jos me verotamme liian tiukasti, pääomat pakenevat, ne eivät pysy täällä. Siinä juuri on se idea, että me pystymme myöskin luomaan jonkinlaisen minimikohtelun verotuksen osalta globaalitasolle, ja tämäntapainen haitallinen kilpailu, jossa yritykset kilpailuttavat maita keskenään tosiasiasa, saadaan pois. Saamme tietysti resursseja ja yhteisiä voimavaroja, jotka tässä suhteessa ovat pieniä mutta pitemmässä juoksussa suuria.

Täällä on todettu, että ongelma on, että 15 prosenttia on mahdollisesti liian matala verokanta, soveltuvuusalue rajallinen tässä kohdassa, koskee suuria konserneja. Nämähän ovat pieniä tämän periaatteellisen ratkaisun kannalta. Me olemme avanneet nyt tien sille, että me pääsemme kehittämään yhteistä globaalia järjestelmää yhteisten ongelmien ratkaisemiseksi. — Kiitos teille vielä tästä puheesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

14.30 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa rouva valtiovarainministeri! Kiitoksia tästä esityksestä. Tämähän on todella tervetullut Suomen näkökulmasta. Kansainvälinen verokilpailu on sellainen kokonaisuus, missä Suomi ei valitettavasti ole pystynyt erottumaan edukseen, vaan ne ovat muut maat, jotka ovat saaneet verokilpailulla ja veroratkaisuillaan houkuteltua kansainvälisiä suuryrityksiä. Nyt kun asetetaan tämmöinen tavallaan minimitaso ympäri maailmaa moneen maahan, niin se kyllä edesauttaa Suomea. Korkeiden verojen hyvinvointivaltiona meillä ei ole ollut mahdollisuutta siinä kilpailussa pärjätä, ja tätä kautta voidaan nähdä, että tämä kyllä hyödyttää Suomea merkittävällä tavalla.

No, nyt tätä minimiveron määrää, joka olisi se 15 prosenttia, ainakin vasemmistosta ilmeisesti jonkun verran kritisoitiin siitä, onko se sitten liian matala — tai, no, ei kritisoitu, mutta kehoitettiin tarkastelemaan kunnianhimoa siinä ylöspäin. On siinä sekin näkökulma tietysti, että jos me lähdetään sitä liiaksi korottamaan, niin vaikka se näennäisesti tuottaisi verovaikutuksia lisää, positiivista julkistaloudellista vaikutusta, saattaakin käydä niin, että itse asiassa se kääntyisikin negatiiviseksi, jolloin ne yritykset siirtäisivät myös toimintoja jälleen kerran jonnekin muualle. Eli ehkä hyvä on lähteä tästä 15 prosentin tasosta.

No, sitten kun luki noita lausuntoja ja analyysyjä tästä esityksestä, niin julkistalouden vaikutus on tosiaan muutamia kymmeniä miljoonia euroja positiivista, mutta sitä on ollut tosi vaikea arvioida. Toivotaan tosiaan, että ne ovat näitä positiivisia. Siinä se sitten nähdään, miten tässä käy. Mutta joka tapauksessa tämä on historiallinen ja merkittävä Suomen näkökulmasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2023 vp

Jonkun verran noista lausunnoista kävi ilmi, että yritykset ovat hieman huolissaan siitä, kuinka paljon se lisää sitä hallinnollista taakkaa. Tämä on varmaan semmoinen kokonaisuus, mitä kannattaa seurata, miten se hallinnollinen taakka jakaantuu eri maiden välillä, jotka tämän sopimuksen piirissä ovat, onko Suomessa yhtäkkiä isompi hallinnollinen taakka ja sitten tähän alkavat yritykset reagoimaan, onko sitten jossain muualla joitain asioita, mistä voitaisiin ehkä vähän sitä hallinnollista puolta näillä yrityksillä keventää, jotta se ei asetu tavallaan liiaksi haitaksi näille yrityksille, jotka Suomessa toimivat.

Mutta joka tapauksessa haluan kiittää valtiovarainministeriä ja hallitusta tästä esityksestä, joka nyt eduskunnalle tuodaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

14.32 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies ja arvoisa valtiovarainministeri! Esiityksen tarkoituksena on todellakin panna täytántöön tämä neuvoston direktiivi monikansallisten konsernien ja suurten kotimaisten konsernien maailmanlaajuisen vähimmäisverotason varmistamisesta unionissa. Tämä minimiverotaso 15 prosenttia on varmasti kohtuullinen, kuten edellä edustaja Bergbom sanoikin. Ehkä tämä kiristys voisi vaikuttaa myös siten negatiivisesti meidän omiin isompiin yrityksiin.

Säätelyn tarkoituksena on tosiaan torjua BEPS-hankkeen vielä jäljelle jääneitä, tuloveropohjan murenemiseen ja voittojen siirtoon liittyviä ongelmia ja asettaa rajat valtioiden välisellä liialliselle verokilpailulle. Se on hyvä asia, sillä suomalaiset, pienet ja keskisuuret yritykset maksavat tunnollisesti veroja ja kantavat vastuuta meidän yhteisestä hyvinvointivaltiota. On aivan oikein, että myös suuret ylikansalliset konsernit osallistuvat näihin veronkantotalkoisiin. Edellä esitettyjen laskelmien perusteella arvioidaan, että näitä muutoksia verotuottoihin tulisi noin 20 miljoonaa euroa vuodessa, mikä on vielä aika pieni summa, mutta kuten sanottu, niitä on vielä aika vaikea arvioida. Ja koska ehdotus ei kiristäisi Suomessa toimivien yritysten verotusta kuin hyvin harvoissa tilanteissa, niin ei tällä ehdotuksella arvioida olevan vaikutuksia yritysten investointeihin.

Ehkä tässä kannattaa kuitenkin huomioida tai tarkastella sitä, miten tämä voisi vaikuttaa suomalaisten konsernien investointeihin ulkomailla ja myös Suomessa, kotimaassa, säilytettäviin investointeihin. Tämä tuli siellä lausunnoissa vielä esille, ja siitä sitten jatkossa varmasti vielä joudumme käymään keskustelua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

14.34 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Otin toisen puheenvuoron tässä siitä ilosta, että on mahtavaa saada olla kolmen perussuomalaisen puhujan kanssa lämpimästi samaa mieltä näistä asioista. [Naurua]

Minua on mietityttänyt tässä, kun ollaan haluttu aiemminkin puuttua kansallisesti monikansallisten konsernien verovälttelyyn, että elinkeinoelämän järjestöt eivät ole mitenkään olleet tällaisen työn innokkaimpia tukijoita. Tämä on ollut minusta aina vähän outoa, koska kuten tässä juuri todettiin, tällaisista verosuunnittelua ja mahdollisuutta siirtää joitain voittoja eri toimipaikkoihin halvimmalla veroregiimin maihin voivat hyödyntää vain monikansalliset yhtiöt, ja silloin aina kotimarkkinayhtiöt vaikkapa kilpailutustilanteessa jäävät sitten mopen osalle puhumattakaan pk-yrityksistä. Eli suomalaisen elinkeinoelämän vah-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2023 vp

vistamisen kannalta juuri kansainvälinen yhteistyö ja kansainvälisten konsernien verosuunnittelun vaikeuttaminen on ollut todella tärkeää.

On tässä toinenkin kiinnostava puoli, johon edustaja Kiljunen tässä viittasi, eli se, että nyt tässä maailmassa, joka näyttää välillä niin lohduttomalta siltä osin, että monenkeskinen yhteistyö ei tunnu olevan suosiossa, maailma hajoaa kilpaileviin blokkeihin ja jakautuu, erimielisyyttä ja vihamielisyyttä löytyy, on yksi esimerkki tässä juuri nyt käsillä onnistuneesta monenkeskisestä, lähestulkoon maailmanlaajuisesta yhteishengestä. Tämä herättää kysymyksen sitten siitä, voidaanko ajatella, että OECD tai YK tai sitten alueelliset yhteistyöjärjestöt voisivat nyt ottaa seuraavan ison haasteen. Tämähän ei ollut mikään pieni asia, tämä maailman mahtavimpien yritysten verosuunnittelun suitsiminen, mutta vielä isompi haaste on tietysti se, millä tavalla hallitsemme tekoälyä. Mikä on se oikea foorumi, kansainvälinen ja monikansallinen foorumi: onko se YK, vai onko tämä OECD:n erinomainen käytännön esimerkki nyt osoittanut, että se voisi olla juuri oikea taho, vai lähdetäänkö siitä, että muut kopioivat Euroopan unionin tekemiä tekoälyratkaisuja niin, että saataisiin varmistettua se, että tekoälyn uhkat eivät toteudu mutta tekoälyn mahdollisuudet voidaan hyödyntää koko ihmiskunnan hyväksi? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

14.37 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Suurten konsernien vähimmäisveroa koskeva lainsäädäntöesitys on tervetullut ja erittäin hyvä. Valtiovarainministeri Riikka Purra on tiukka rahakirstun vartija, sitä Suomi tarvitsee nyt.

Edustaja Harakka, tässä on jo neljäs perussuomalainen, joka pitää puheen ja toteaa sen, että esitys on erittäin hyvä, kiitos siitä Purralle. Mutta se, että myös oppositio antaa hyvää palautetta, on ilo kuulla. Myönnätte, että tämä on hyvä esitys, ja jopa keuhut sitä ihan historialliseksi, ja se tuntuu todella hyvältä. Kiitos siitä teille myös.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto ja sen jälkeen ministeri Purra.

14.37 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan rehellisyyden nimissä täytyy sanoa, että nykyinen oppositio on edellinen hallitus ja edellinen hallitus kyllä tätä hyvin edisti silloin. Myös edustaja Harakka tässä toi esille Suomen puheenjohtajakauden osalta, mitä toimenpiteitä silloin tehtiin ja myös sitten EU-direktiivin säätämisvaiheissa. Elikkä tässä mielessä on todella hienoa, että tämä on tämmöinen koko eduskuntaa yhdistävä asia.

Oikeastaan kaikki edustajat ovat kehuneet valtiovarainministeri Purraa tässä vuolaasti, ja itsekkin ensimmäisessä puheenvuorossa näin tein ja edelleen vain kiitän valtiovarainministeriä, mutta halusin tosiaan tässä keskustelussa tämän todeta, että tässä nyt ei ole sillä tavalla hallitusta eikä oppositiota, koska kaikki vuorotellen olemme asiaa edistäneet. Toki taas jos rehellisyyden nimissä sanotaan, edellinen hallitus, joka heti tuli EU:n puheenjohtajamaaksi aloittaessaan toimensa, peri taas tietysti pohjat edelliseltä eli Sipilän hallitukselta. Elikkä tässä mielessä tässä on salin joka puolelta oltu tätä hyvin yhdessä edistämässä, ja kiitos siitä kollegoille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2023 vp

14.39 **Valtiovarainministeri Riikka Purra:** Kiitoksia, rouva puhemies! Tämä on nyt keskinäisiä kiitoksia, ja se on aika harvinaista tässä salissa, joten kiitän oppositiota ja hallituspuolueita hyvästä keskustelusta. Aivan kuten edustaja Autto totesi, niin tätä on hyvinkin yhtenäisesti edistetty vuosien varrella. Suomen linja on ollut kaikin tavoin vakaa ja johdonmukainen sekä OECD:n että EU:n puolella.

Muutamia asioita, joita nostettiin esille:

Tämä verotuotto tosiaan itsessään fiskaalisesti on varsin vaatimaton eli noin 30 miljoonan arvioitu verotuotto tästä tuloksilukemissäännöksestä ja kotimaisena täydennysverona sitten noin miljoona euroa, mutta kuten monissa puheenvuoroissa korostettiin, niin tämän esityksen hyödyt ovat pääasiassa toisaalla. Myös Suomi voi hyvin hyötyä tästä kansainvälisen verokilpailun ikävien puolien suitsimisesta.

Sen sijaan tällä on, kuten lausuntokierroksellakin asiasta on sanottu ja keskustelun aikana nostettiin esille, hallinnollista taakkaa sekä yrityksissä että Verohallinnossa. Verohallinto on arvioinut, että taakka on noin 2,1 miljoonaa euroa, joka pohjautuu pääasiassa tietojärjestelmämuutoksiin ja jonkin verran henkilöstökuluihin. Sitä, minkä verran tämä esitys sitten yrityksessä itsessään tulee vaikuttamaan hallinnollisen taakan lisääntymisen myötä, on hyvin vaikea arvioida. Nostan kuitenkin tässä yhteydessä esiin tämän kokonaisuuden. Tällä hetkellä Euroopan unionista ja muualta on tulossa useita erilaisia esityksiä ikään kuin tähän kokonaisuuteen liittyen. Kun ajatellaan niitä kaikkia yhdessä, niin hallinnollinen taakka ja sen lisääntyminen voi olla merkittäväkin. Siitä huolimatta tämä esitys, joka on nyt historiallinen edetessään, on kaikin tavoin kannatettava, mutta esimerkiksi viime viikolla hallitus antoi eduskunnalle U-kirjeen BEFIT-veromuutoksista, ja tässä valtioneuvoston kanta on erittäin varauksellinen muun muassa tähän taakkaan ja siitä saataviin vaatimattomiin hyötyihin liittyen.

Tosiaan tämä ponnistus on ollut paitsi lainsäädännöllisesti ja neuvotteluasiana suuri, ja tämä käyttöönotto jonkin verran sitten lisää työtä, mutta kuten sanottua, niin kokonaisuus on kannatettava.

Vielä näistä yksityiskohdista: Suomessa sääntelyn piiriin siis tulisi noin 2 800 yhtiötä ja näitä konsernin ylimpiä emoyhtiöitä arvioiden mukaan noin 60—80.

Ja arvoisa puhemies, vielä loppuun pilari ykkönen, jota myös puheenvuoroissa käsiteltiin: hieman erilainen, hieman haastavampi, monenlaisia esimerkiksi kansainvälisiä suurvaltoihin liittyviä intohimoja. Mutta pilari 1:kin etenee. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.